

Mi marad meg a színész semmibehulló alkotásából azon a kevészámban, igaz szimbólálaton kívül, amely Vörösmarty és Bajza módján leírja, elbeszéli játékaiknak egy-egy nagy mozzanatát? Emlékek, följegyzések, levelek csupán... Ezeket gyűjti egybe és rendszerezi most Dénes Tibor vezetésével a Nemzeti Múzeum könyvtárának *színészettörténeti osztálya* a Bródy Sándor-utcai volt *Törley-palota* második emeletén és — egyelőre csak két helyiségben — rövidesen bemutatkozik a nyilvánosságnak.

Sok küzdelem, hosszú próbálkozások útjelzője lesz a színészettörténeti osztály *Abonyi Géza-émlékkiállítására*, melyet Major Tamás, a Nemzeti Színház igazgatója nyit meg a közeli napokban. Három tárlóban látjuk üveg alatt a nagy művész, színésznevelő és igaz ember pályaművének emlékeit. Az elsőkben a pályakezdés emlékei, az első növendékkori színlapjai 1911-től 1915-ig. A háborús katonáskodás után 1918-ban — az Intim Kabarében játszik, de Ambrus Zoltán, a Nemzeti Színház akkori igazgatója felfedezi és olvassuk a szerződését, hogy július 10-től már az ország első színházának tagja. *Arcok és szerepek* — a másik tárló felirata. Fényképek, színlapok, szerepkönyvek, *Shakespeare-alkítását*, *Madách Ádámja*, amelyet ő játszott Az Ember tragédiájának 500-ik és 525-ik előadásán is. A harmadik tárlóban a felszabadulás utáni alkításait, a mindig saját maga írt szerepfüzeit, a szegedi *Lear király*-rendezésének rendezői példányát és utolsó szerepének színlapját, fényképét látjuk *Gorkij Kispolgárok* című darabjából.

Az Abonyi-kiállítást

a színház- és zenetörténeti kiállítások sora

Kövét majd, ha feldolgozhatják és elrendezhetik a többi emeleti helyiségben is az egyre gyűlő értékes anyagot. 1946-ban kezdődött csak a színészettörténeti osztály megalapozása, amelynek munkáit akkor *Hajdu László* végezte. Az anyag egyrésze a felszabadulás előtt két helyen rejtőzött. A Nemzeti Színház házi múzeumban, amelynek *Pataký József*, az érdemes színész és színészettörténet-író volt az őre. Major Tamás igazgató kérésére 1946-ban a színház műzális gyűjteményét és régi könyvtárát örök letétként átadták a Nemzeti Múzeum könyvtárának. Sok kézirat és a Fácsony-féle színlapgyűjtemény addig is a Széchenyi könyvtárban volt

Géza: Pannons Erő

Déryné bábuja, tarsolya,
Bulyovszky Lilla »keze«, Jászay Mari kesztyűje
— színész-szobrok, festmények
két emeleti szobában

Abonyi Géza-kiállítással mutatkozik be
a Nemzeti Múzeum színészettörténeti osztálya

Forrás: <i>Kis Újság</i>			
<i>Indonézia 1949 IX/30</i>			
(Hely)	(Idő)	(Köt. v. füz.)	(Oldal)

kormány Pannónhalmára szállította, de nagyrészt visszakerültek. A magyar színészt 160 éves múltjának emlékei néznek ránk itt a falakról meg a polcokról és bújnak elő a most felbontott ládákban, amelyeket nemrég szállítottak az új helyiségbe. Itt függ szerényen egy nagyobb fénykép, *Rehákné Moór Annát*, Kelemen László első színjátzó társaságának drámai hősnőjét ábrázolja. Egy óbudai öregasszony örítte ezt a páratlanul értékes Donáth-festményt, Kántorné, *Laborfalvy Rózsa*, *Jászay Mari* úttörő elődjéről. Az ostrom után eltűnt a régi festmény és öreg tulajdonosnője is. A könyvtári polcokon régi sűgő- és rendező példányok szoronganak. Legnagyobb színműtróink kéziratai. Itt van, hogy csak egyet említsünk, *Arany János két Shakespeare-fordítása*, saját kézírásával: a *Hamlet* és a *Szentiványi álom*. Egyéb kéziratok közt *Jászay Mari* újabban előbukkant levélkötege, köztük olyan levél is, mint amelyet a színpadi jelmez készítéséről írt *Paulay Edének*.

Imhol,

a Nemzeti Színház első színlapja,

amelyen még *Pesti Magyar Színház* a neve. A polcokon szobrok, a falakon festmények, régi nagy színészeinket örökítik meg. Kezdetleges munkák közt nagy művészek alkotásaira is bukkanunk. Nagyrétkéji festmény *Balogh Zoltán*nak, az 1830-as években festett olajképe, mert — színpadképet, színpadi jelenetet ábrázol, *Mezgeri Károlyról* és női szereplőtársai-

ról, a „Pörüljárt szerelmeskedőkből”. Ismeretlen festő képe *Leodvay Márton* jeleníti elénk *Romeo* szerepében és mint operaénekest a *Zampában*, *Hivatal Anikót*, *Barabás Miklós* remek festményén látjuk. *Egressy Gábor* és *Tóth József* terrakotta-fejszobrai első nagy szobrászunktól, *Ferenczy Istvántól* származnak. A sok festmény és szobor közül feltűnik *Erkel Ferenc* arcának aprómivű, gyönyörű vízfestménye és *Borsos József* finom kis képe, valószínűen *Hivatal Anikóról*, *Jászay Mari* fejszobora *Kisfaludy-Stróbl Zsigmond*tól. Különféle régi emléktárgyak idézik fel még a magyar színpad múltját. Üveges szekrényekben megható és mosolygató ereklyetárgyak sorakoznak. *Bulyovszky-né*, *Szilágyi Lilla* szép, finom keze — terrakottából, *Déryné* magakészítette kézirtarsolya (most relikvium mondják) és *bábuja*, egy aprómivű hármasszárnyú kép, *Bulyovszky-néről* — akinek férje márciusi forradalmár volt 48-ban — különféle szerepeiben — *II. Lajos* *Bajja* királytól kapta, *Felekyné Munkácsy Flóra* rózsafüzére a *Stuart Mária*ból, *Gabány Árpád* rajzolta *Petőfi*-kép a költő egyetlen fényképe után, *Jászay Mari* kesztyűje és különféle ereklyetárgyai. A szekrény tetején *Ujházi Ede* szivarozik derűsen — márványba faragva.

A felsorolhatatlan sok érdekes színészettörténeti emlék és könyvtári anyag gyűlik egyre és vár feldolgozásra. Új, rendkívüli szerzemény a

Osztályozás

792 (064)

1949

Személy

Helyszám

tatal *Esterházy-kastély* színházi és zenetörténeti angaga, 59 kötegen, amelyet eddig az Esterházyak nem engedtek feldolgozni. *Dénes Tibor* nemrég szerezte meg a *Festetich*-hagyaték *keszthelyi Helikon-könyvtárának* színlap és műsorgyűjteményét, zenetörténeti anyagát, amelyben *Hajdu* ismeretlen és *kladalar* hangjegyzékeit is talált. Most állítják ide a *Vigszínház* könyvtárát és emlékeit, köztük a romépület előkertjéből *Hegedűs Gyula* bronzmellszobrát, de továbbra is gyűjtik az anyagot az egész országban. Megható — mondja az osztályvezető —, hogy egyszerű és szegény emberek hoznak fényképeket, apró emlékeket, hogy gyarapítsák az új múzeum anyagát. A színészeti és zenetörténeti osztály könyvtára színészek, zenészek, kutatók számára készül, de a muzeális anyagot a nagy nyilvánosság is megszemlélheti. *Sztaniszlavszkij*, a nagy orosz színész-rendező nyomain és elvei szerint a színészettörténeti múzeum egyaránt szolgálja majd a haladó színművészetet és a színpadért rajongó közönség érdeklődését.

Tamás Ernő